

Inzicht in praktijkervaringen bodemenergie via geslaagd webinar

Op 26 november organiseerden het Gebruikersplatform Bodemenergie en de gemeente Utrecht het webinar 'Bodemenergie in de praktijk; resultaten en ervaringen'. De sprekers deelden tijdens het webinar hun persoonlijke ervaringen met het ontwerp, de realisatie en het onderhoud en beheer van bodemenergiesystemen met de ruim 160 deelnemers. Na elke presentatie beantwoordden de sprekers vragen van deelnemers aan het webinar.

Dagvoorzitter Henk van Zoelen verzorgde de opening van het online kennisevent door alle kijkers van harte welkom te heten. Na een aantal huishoudelijke mededelingen en het doornemen van het programma, gaf Van Zoelen het woord aan Heidi Neomagus, projectleider milieu bij de gemeente Utrecht.

Proces realisatie bodemenergiesysteem

Neomagus verzorgde namens de gemeente Utrecht het welkomstwoord van het webinar. Ze deelde daarbij onder andere de ambitie van de gemeente Utrecht op het gebied van de energietransitie. De spreker gaf aan dat de Domstad de duurzame doelstellingen wil halen met een gebiedsgerichte aanpak. Met behulp van de WKO-tool toonde de projectleider milieu de deelnemers een overzicht van de bestaande open en gesloten bodemenergiesystemen in Utrecht. Neomagus deelde ook de link naar de website van de gemeente Utrecht voor het aanvragen van een vergunning voor het aanleggen van een bodemenergiesysteem. Ze nam de kijkers vervolgens kort mee in het proces om een bodemenergie te realiseren en de rol van de gemeente in elk fase. Vervolgens wenste Neomagus iedereen een leerzaam webinar toe en beantwoordde ze een aantal vragen van het publiek. Zo legde ze uit dat de gemeente voorkomt dat bodemenergiesystemen te dicht op elkaar worden aangelegd, doordat experts binnen het ambtenaren-apparaat bij elke aanvraag checken of er geen bestaand bodemenergiesysteem in de omgeving is.

Van het gas af

Na het welkomstwoord van Neomagus nam Van Zoelen nogmaals het woord om de deelnemers van het online kennisevent te informeren over duurzame warmtevoorzieningen in het algemeen en het Gebruikersplatform Bodemenergie in het bijzonder. Hierna gaf de dagvoorzitter het woord aan de eerste spreker van het webinar; Adri Meijdam. Meijdam werkt als specialist MVO bij a.s.r. Nederland. Tijdens zijn presentatie legde hij uit hoe zijn werkgever bij de renovatie van het hoofdkantoor er met behulp van een WKO-systeem in slaagde om van het gas af te gaan. De spreker deelde verschillende kengetallen van het bodemenergiesysteem en vertelde trots dat het hoofdkantoor van

a.s.r. Nederland sinds 2019 van het gas af is. Meijdam gaf aan dat het volgende doel is om het kantoorgebouw ook zelfvoorzienend te maken qua elektriciteitsverbruik. Na zijn presentatie beantwoordde de MVO-specialist van a.s.r. Nederland nog verschillende vragen vanuit het publiek. Zo gaf hij aan dat voor de afkoppeling van het elektranet een overstap nodig is van wisselstroom naar gelijkstroom om 6 tot 8% energie te besparen. Ook vertelde hij dat zijn werkgever overweegt om aquathermie in te zetten om het klimaatenergiesysteem in balans te brengen, als de situatie hierom vraagt.

WKO-scan en Second Opinion

Na de presentatie van Meijdam volgde een korte video van de gemeente Utrecht over duurzaam ondernemen in de gemeente, waarna Van Zoelen de tweede spreker introduceerde. ATES- Control-directeur en uitvoerder van de WKO-scan Ivo Everts vertelde tijdens zijn presentatie meer over de WKO-scan,

die het Gebruikersplatform Bodemenergie ontwikkelde en gratis aan haar leden aanbiedt. Everts gaf aan dat de scan is ontwikkeld om bestaande bodemenergiesystemen beter te laten presteren en zo ook het imago van bodemenergiesystemen te verbeteren. De spreker informeerde de kijkers verder over de voorwaarden voor deelname aan de WKO-scan en de potentie van de scan. Vervolgens legde Everts uit hoe de WKO-scan wordt uitgevoerd en gaf hij voorbeelden van uitkomsten van eerder uitgevoerde WKO-scans. De spreker deelde ook de inzichten die hij kreeg na het uitvoeren van verschillende scans, zoals het belang van monitoring, het goed afstellen van de installatie en de regeltechniek en een goede organisatie van het beheer van het bodemenergiesysteem. Everts vertelde de deelnemers van het webinar ook over de Second Opinion; een nieuwe tool die het Gebruikersplatform ontwikkelde, waarmee leden van het Gebruikersplatform het ontwerp van een WKO-systeem kunnen laten toetsen door een onafhankelijk expert voordat het realisatietraject wordt gestart. Hierna nam de spreker de tijd om verschillende vragen uit het publiek te beantwoorden (zie de chat op de website van het Gebruikersplatform Bodemenergie). Op een vraag over kundig advies bij het ontwerp en de aanleg van bodemenergiesystemen reageerde de spreker dat het belangrijk is om jonge mensen enthousiast te maken om te werken met bodemenergiesystemen.

Duurzame warmte NS Stations

Na een korte pauze was het de beurt aan Björn Kouwenhoven die als derde spreker van het webinar inging op zijn ervaringen met WKO-systemen. Kouwenhoven werkt als exploitatiemanager energie bij NS Stations en heeft met behulp van WKO-systemen duurzame verwarming gerealiseerd binnen de stationshallen van Utrecht Centraal, Rotterdam Centraal, Arnhem, Eindhoven, Breda en Amsterdam Centraal. De spreker gaf aan dat hij veel bezig is om de verduurzaming van stations ook op een kostenefficiënte manier te realiseren. Tijdens zijn presentatie gaf Kouwenhoven een inblikje in het rendement van de klimaatsystemen en het financiële plaatje van een van de WKO-systemen. De spreker gaf aan dat het belangrijk is om van zowel het vermogen van een bodemenergiesysteem als het financiële plaatje inzichtelijk te maken via concrete cijfers. Zo kun je, volgens de exploitatiemanager energie bij NS Stations, direct zien hoe de systemen presteren en waar extra aandacht nodig is. Kouwenhoven adviseerde de deelnemers om bij het verduurzamen van gebouwen met kleine stapjes te werken. Na zijn presentatie beantwoorde de spreker ook vragen van de kijkers. Zo gaf hij aan dat de kosten voor curatief en correctief onderhoud van bodemenergiesystemen bij NS Stations ook worden meegewogen in de besluitvorming om optimalisatievoorstellen te doen. Toen alle vragen waren beantwoord, vatte Van Zoelen de presentaties nog een keer samen met de belangrijkste conclusies. Vervolgens dankte de dagvoorzitter medeorganisator gemeente Utrecht en de sprekers voor hun bijdrage aan het programma en sloot hij het webinar af.

Hand-outs van presentaties

De hand-outs van alle presentaties zijn als pdf-bestand op de website van het gebruikersplatform bodemenergie te [downloaden](#). Hier vindt u ook de antwoorden op vragen die tijdens het webinar via de chat zijn gesteld. U kunt het volledige webinar in zijn geheel terug kijken op het [YouTube-kanaal](#) van het Gebruikersplatform Bodemenergie. Voor vragen, opmerkingen of suggesties kunt u mailen met Dick Westgeest, voorzitter van het Gebruikersplatform Bodemenergie, d.westgeest@gebruikersplatformbodemenergie.nl.

Over het Gebruikersplatform Bodemenergie

Het Gebruikersplatform Bodemenergie is al ruim 6 jaar bezig met het behartigen van de belangen van eigenaren en eindgebruikers van bodemenergiesystemen. Zij constateert dat bodemenergie als techniek en duurzame energiebron nog altijd ondergewaardeerd is en niet zelden over het hoofd wordt gezien bij de verduurzaming. Daarom promoot het gebruikersplatform deze systemen bij potentiële eigenaren en gebruikers, en helpt zij bestaande eigenaren en gebruikers bij het optimaliseren van systemen. Zo biedt het platform haar leden een gratis WKO-scan aan om het functioneren van bestaande systemen door te lichten, waarna ze eventueel kunnen worden verbeterd. De WKO-scan en de Second Opinion die het gebruikersplatform ontwikkelde, zijn exclusief voor leden beschikbaar. Zij kunnen deze tools aanvragen door [contact op te nemen](#) met het Gebruikersplatform Bodemenergie. Alle eindgebruikers van (geplande) WKO-installaties mogen lid zijn van het Gebruikersplatform Bodemenergie. Kijk voor meer informatie op www.gebruikersplatformbodemenergie.nl.